

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Qvæstio LX. De amore, & dilectione Angelorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

omnibus Angelis, tam bonis, quam malis. Durandus verò in secunda distinct. 4. quæstion. 1. ad primum, & Marfilii in 2. quæst. 4. in responsione ad confirmationem octavi argumenti, intelligunt quamdam aliam cognitionem, non beatificam tamen. Hæc dicta sint, ut Doctores intelligantur, quando de cognitione matutina, & vespertina loquuntur.

Duo verò admonerim. Alterum est, expositionem illam Augustini, quod nomine sex dierum intelligatur cognitio Angelica, communiter non teneri. Adde, cognitionem Angelorum in Verbo per visionem beatificam, nec antecedere potuisse res creatas primo die, neque esse potuisse simul cum illis, sed post: eò quod Angeli, ut infra dicitur: non fuerint conditi ante res corporeas, sed simul cum illis, viâque illorum antecesserit præmium & visionem beatificam eorum, qui non ceciderunt. Alterum verò, difficile esse creditur, per aliam cognitionem Dei, à visione beatifica, cognosci posse res in Verbo & essentia diuina tamquam in obiecto cognito.

QVÆSTIO LIX.

De voluntate Angelorum.

ARTICVLVS I. II. & III.

Virum in Angelis sit voluntas, ab intellectu distincta, eaque liberi arbitrij rationem sortiatur.

Angeli voluntatem ac liberum arbitrium habent.

ABSOLVTIS iis quæ ad intellectum Angelorum spectant, hac & sequenti quæst. differit de iis quæ pertinent ad voluntatem. Esse in Angelis voluntatem, eamque rationem habere liberi arbitrij, ex eo est manifestum: quod de fide sit quosdam ex Angelis peccasse, & quosdam vitam æternam promeruisse: quod sine voluntate & libero arbitrio accidere non potuit. Ratione etiam naturali idem probatur, quoniam, ut 9. art. 1. ostensum est, vim ad intelligendum consequitur voluntas: cum ergo ostensum sit in Angelis esse intellectum: consequens est, ut in eis concedi debeat esse voluntatem. Et cum voluntas non necessitetur, quoad exercitium quidem, nisi ab infinito bono clarè viso, quoad speciem verò actus, non nisi à maximo aliquo bono, ut 1. 2. quæst. 10. ostendimus, efficitur, ut voluntas Angelorum sit libera, præsertim cum ad eundem finem plura media in singulari æquè accommodata eis represententur, integrumque eis sit eligere, quod maluerint. Confirmari hæc possunt, quoniam voluntas & liberum arbitrium sunt in homine, pertinentque ad maximam illius dignitatem & perfectionem: quippe cum ratione voluntatis, liberiq; arbitrij Dominus sit suarum actionum, atque ad imaginem & similitudinem Dei: sed quoad perfectionem hominum quoad partem intellectiuam spectat Angelis non est denegandum: ergo in Angelis est voluntas, liberumque arbitrium. Cætera, quæ hoc loco dici poterant, dicta sunt à nobis secundo de Anima c. 3. & 4. & 1. 2. variis in locis.

ARTICVLVS IV.

Virum in Angelis sit irascibilis, & concupiscibilis.

SERVA, necesse non esse, ut quæ obiecta comparatione inferiorum potentiarum diuiduntur, diuidantur etiam comparatio-

ne potentia superioris: obiecta namque, quæ quinque sensibus exterioribus percipiuntur, quæque eorum comparatione sunt distincta obiecta, vnicò sensu communi percipiuntur, suntque comparatione illius vnus obiectum: quare cum voluntas tam in Angelis, quam in nobis superior potentia sit, quam appetitus sensitivus, non secus ac intellectus superior potentia est, quam sensus: efficitur sanè, ut necesse non sit ea obiecta, quæ comparatione appetitus sensitivi distincta sunt, distincta quoque sint comparatione voluntatis. Quod sit, ut non ita sicut appetitus sensitivus diuiditur in duas potentias, non solum specie, sed etiam organo distinctas, nempe in irascibilem, & concupiscibilem: sic quoque necesse sit appetitum intellectiuum, qualis est voluntas, in totidem potentias diuidi. Ratio autem, quare ad delectabile apprehensum per sensum, & ad eius contrarium, nempe ad id quod tristitiam parit, necessaria sit vna potentia sensitiva, qua appetantur, nempe concupiscibilis, quæ in corde residet, & ad hæc ipsa, quatenus apprehenduntur ut ardua, verbi gratia, ut coniuncta cum aliquo impediète, necessaria sit alia, nempe irascibilis, quæ in hepate iuxta fel residet: ad bonum autem apprehensum vtroque modo per intellectum sufficit vnus appetitus intellectivus, nempe vna voluntas, hæc est. Quoniam actus, qui feruntur in delectabile absolute sumptum, & in idem bonum apprehensum in ratione ardui, quando per organum corporeum exercentur, requirunt diuersam complexionem ex parte organi, atque adeo diuersas potentias organicas, quæ ex variis complexionibus oriuntur, eòque actus exercentur. Vnde experientia compertum est biliosos melius exercere actus irascibilis, quam qui tales non sunt: sanguineos verò melius exercere actus concupiscibilis. Ad actus verò circa bonum, siue absolute, siue in ratione ardui, apprehensum per intellectum, quando per potentiam superiorem, merèque spirituales exercentur, necessaria non est talis diuersa complexio, ac proinde nec diuisio potentiarum. Atque hæc est ratio cur natura appetitum sensitivum in duas potentias specie & organo distinctas diuiserit: appetitum verò intellectiuum non item. Multi voluerunt, irascibilem in corde residere. Negari tamen non potest has potentias varias organi complexionis sibi vindicare, vnâque cholericâ, alteram sanguinea multum iuuari.

QVÆSTIO LX.

De amore, & dilectione Angelorum.

ARTICVLVS I. & II.

Virum in Angelo sit amor, seu dilectio, tum naturalis, tum electiua.

DILECTIO sumitur hoc loco pro actu elicitò voluntatis. Queritur verò, virum in Angelo sit dilectio naturalis: ut distinguitur tum contra supernaturalem, tum etiam contra liberam, siue quo ad exercitium tantum, siue quo ad exercitium, & speciem actus. Quoniam verò 1. 2. præsertim quæst. 10. exposuimus, quo pacto actus voluntatis humanæ circa finem naturalem sit quoad speciem actus. Dictum præterea est, actum voluntatis circa ea, quæ sunt ad finem (qui electio dicitur) esse liberum quoad exercitium, & speciem actus: idemque dicendum est de actibus voluntatis Angelicæ, super sedendum duxi ab explanatione horum quorū articulorum. Ad vtrumque affirmantur est

est respondendum. Quae vero tam haec, quam praecedente quaest. dicuntur, plenius intelligentur ex iis quae diximus. 1. 2. quaest. 1. artic. 6. & quaest. 10. 13. & 14. Illud admonuerim in Angelis non esse actus surreptitios, atque indeliberatos, ut sint in nobis. Quare ex eo capite non dantur in eis actus naturales, ut distinguuntur contra liberos.

ARTICVLVS III.

Utrum Angelus diligat seipsum dilectione naturali & electiua.

Amor amicitiae, & concupiscentia quid.

VANDO alicui volumus aliquod bonum, id cui volumus tale bonum, diligimus amore amicitiae: bonum vero, quod illi volumus, diligimus amore concupiscentiae, siue ergo Angelus sibi velit vltimum finem, siue medium ad illud consequendum, seipsum diligit amore amicitiae. Quia igitur Angelus sibi vult vltimum finem dilectione naturali quoad speciem actus: ea vero, quae sunt ad finem, dilectione electiua, & omnino libera: efficitur, ut seipsum diligit, & dilectione naturali, & electiua.

ARTICVLVS IV.

Utrum Angelus naturali dilectione diligat alium sicut seipsum.

Angelus vnus quo amore Angelum alterum diligit.

SERMO est de dilectione amicitiae, respondetque D. Thomas: Si alius Angelus praecise spectetur, quatenus est vnus secum in specie, diligit eum dilectione naturali quoad speciem actus. Si vero spectetur secundum alias circumstantias, potest eum habere odio. Minus tamen naturalis, & necessaria quoad speciem actus est talis dilectio, qua vnus Angelus diligit naturaliter alium priori modo spectatum, quam ea, qua diligit seipsum, propterea quod minor fit vnitas vnus cuiusque cum altero, etiam illo modo spectato, quam secum, tamen si vtraque dilectio ab inclinatione naturali proficiatur.

ARTICVLVS V.

Utrum Angelus naturali dilectione diligat Deum plus quam seipsum.

QUESTIONEM hanc discussimus 2. 2. quaest. 26. art. 3. quo in loco similem de homine excitat D. Thomas quaestionem.

QVAESTIO LXXI.

De productione Angelorum in esse natura.

ARTICVLVS I.

Utrum Angeli habeant causam sui esse.

Ratio ordinis.

AB SOLUTA tractatione de iis, quae ad potentias Angelorum pertinebant, disserit D. Thomas quaestionibus sequentibus de illorum creatione. Licet autem haec quaestio praeponenda disputationi de potentia alicui videri posset, intendens tamen D. Thomas simul explicare, quales emanauerint à Deo, non solum secundum esse natura, sed etiam gratiae, & quales seipsum postea per Molina in D. Thom.

A suum liberum arbitrium effecerint, ad quod necessaria erat praecognitio potentiarum Angelorum, distulit hucusque disputationem de eorum emanatione à Deo.

In hoc articulo sermo est de causa efficiente esse angelorum. Conclusio affirmat. Angeli efficienter sunt à Deo. Est de fide, ut constat ex definitione Ecclesiae in Conc. Later. 2. c. Firmiter, de summa Trinitate, & fide Catholica: *Vnum est vniuersorum principium, creator omnium inuisibilium & visibilium, spiritualium & corporalium, qui sua omnipotenti virtute simul ab initio temporis vtraque de nihilo condidit creaturam, spirituales & corporales, Angelicam videlicet & mundanam.* In simbolo Concilii Niceni. *Factorem visibilium & inuisibilium.* Ioann. 1. *Omnia per ipsum facta sunt.* Cum dicat, *omnia, nullum sanè ens aliud à Deo excludit.* Ad Coloss. 1. *In ipso condita sunt vniuersa in caelis, & in terra, visibilia & inuisibilia, siue throni, siue dominationes, siue principatus, siue potestates, omnia per ipsum, & in ipso creata sunt.* Ad Heb. c. 1. de Filio Dei ait Paul. *Portans omnia verbo virtutis suae.* Omnia dixit etiam Angelos. Et infra: *Cum introducit primogenitum in orbem terrae, dicit: Adorem eum omnes Angeli eius.* Et ad Angelos dicit: *Qui facit Angelos suos spiritus, & ministros suos flammam ignis.* Et infra. *Omnes sunt administratorij spiritus, &c.* Rationibus vero à lumine naturali petitis satis constat ex dictis q. 2. artic. 3. q. 3. art. 4. quaest. 11. quaest. 44. & 45. artic. 2. & 5. Omne ens aliud à Deo, fuisse à Deo creatum.

Angelorum Deus est effector.

ARTICVLVS II.

Utrum Angelus sit productus à Deo ab aeterno.

CONCLUSIO negat, estque de fide, ut D. Thomas hoc loco, & August. 1. 2. de Ciuit. Dei cap. 15. affirmant, constatque ex definitione illa citata cap. Firmiter, de summa Trinitate & fide Catholica. Proverb. 8. *Dominus possedit me, antequam quicquam faceret.* Eccles. 18. *Qui vixit in aeternum, creauit omnia simul: ergo nihil ex aeternitate: cum confect condidisset mundum in principio temporis.* Imò ex illo Genes. 1. *In principio creauit Deus caelum & terram: idem aperte colligitur: Idem est enim in principio, atque antequam quicquam aliud produceret.* De qua re latius art. sequenti, Ecclesiast. 24. de sapientia genita dicitur: *Primogenita ante omnem creaturam.* Et ad Coloss. cap. 1. post verba artic. praecedente citata ait Paulus: *Ipsè est ante omnes, & omnia in ipso constant.*

Angeli non sunt ex aeternitate producti.

ARTICVLVS III.

Utrum Angeli sint creati ante mundum corporeum.

EX GRACIS plerique affirmant, Angelos ante mundum corporeum fuisse creatos. In primis Orig. hom. 1. in Gen. exponens illa verba: *In principio creauit Deus caelum & terram: quasi sensus sit, In principio, id est, in Filio, addit: Non ergo hic temporale aliquod principium dicitur, sed in principio, id est, saluatore factum esse dicitur caelum & terram, & factum qua facta sunt.* Et infra, exponens verba illa, & factum est vespere & mane dies vna, ait, *No dixit, dies prima, sed dixit, dies vna: quia tempus nondum erat, antequam esset mundus. Tempus autè esse incipit ex sequentibus diebus.* Et in illa verba: *Fecit Deus firmamentum.* Cum, inquit, iam ante à Deo fecisset caelum, nunc firmamentum facit. *Fecit enim caelum prius de quo dicit: Caelum mihi sedes est: post illud autem firmamentum fecit, id est, corporeum caelum.* Ecc 2 omne

Qui asserant Angelos creatos ante mundum corporeum.